

Fra: "Øystein Hagen" <oystein.hagen04@gmail.com>
Sendt: mandag 21. september 2026 12:48:38
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse av RSK saka om pumpekraftverk i Røldal

Høringsuttalelse – motstand mot pumpekraftprosjektet i Røldal

Eg ønsker med denne høringsuttalelsen å uttrykke min motstand mot det planlagte pumpekraftprosjektet i Røldal. Prosjektet reiser etter vårt syn alvorlige spørsmål knyttet til naturvern, villrein, lokalmiljø, energinytte, arealbruk og forholdet mellom nasjonale kraftinteresser og lokale samfunn.

Det er særlig fem forhold som gjør at prosjektet møter betydelig motstand blant miljøorganisasjoner, lokalbefolkning, statsforvaltere og lokale politikere.

1. En alvorlig trussel mot en sårbar villreinstamme

Det viktigste miljømessige argumentet mot prosjektet er hensynet til villreinen. Området berører villreinområdene Setesdal Ryfylke og Hardangervidda, som representerer noen av de viktigste gjenværende leveområdene for villrein i Norge.

Villreinen er avhengig av sammenhengende leveområder og muligheten til å bevege seg mellom ulike beiteområder gjennom året. Vannmagasiner og områdene rundt disse inngår som en del av dette landskapet. Et pumpekraftverk innebærer hyppigere og større endringer i vannstanden enn det som følger av ordinær magasindrift.

En særlig bekymring er konsekvensene for isforholdene om vinteren. Når vann pumpes opp og ned mellom magasiner, kan vannstanden endres raskt. Dette kan føre til utrygge isforhold og gjøre det vanskeligere eller umulig for villreinen å krysse vannene. Dersom viktige trekkveier blir brutt, kan dette få konsekvenser langt utover selve tiltaksområdet.

Det er derfor særlig alvorlig at flere statsforvaltere har fremmet sterke innsigelser mot prosjektet med henvisning til hensynet til villreinen. Når kunnskapen om villreinens situasjon allerede tilsier at arten er under betydelig press, bør terskelen for nye omfattende inngrep i leveområdene være høy.

Etter vårt syn må hensynet til villreinen veie svært tungt i vurderingen av prosjektet. Det bør ikke gjennomføres tiltak som kan føre til ytterligere fragmentering av leveområdene eller svekke villreinens mulighet til å benytte eksisterende trekkveier.

2. Begrenset energinytte og netto energitap

Et annet sentralt spørsmål er hvilken energimessig samfunnsnytte prosjektet faktisk gir.

Et pumpekraftverk produserer ikke ny energi. Systemet fungerer ved at vann pumpes opp til et høyere nivå når det er tilgjengelig energi, før vannet senere slippes ned gjennom turbiner og

produserer elektrisitet. Fordi det kreves mer energi for å pumpe vannet opp enn det som senere kan hentes ut gjennom turbinene, vil pumpekraft innebære et netto energitap.

Prosjektets verdi må derfor først og fremst vurderes ut fra andre funksjoner i kraftsystemet, som lagring, fleksibilitet og muligheten til å flytte produksjon i tid. Dette er noe annet enn å øke den samlede mengden elektrisk energi som produseres.

Det bør derfor stilles spørsmål ved om de omfattende naturinngrepene som prosjektet medfører, står i et rimelig forhold til den samfunnsmessige energinytten. Dersom hovedformålet i praksis er å kjøpe eller bruke kraft når den er billig og selge kraft når prisene er høyere, er det viktig at dette veies opp mot de langsiktige konsekvensene for natur, lokalsamfunn og friluftsliv.

Vi mener at det ikke er tilstrekkelig å vise til behovet for mer fleksibilitet i kraftsystemet. Det må også dokumenteres at akkurat dette prosjektet gir en samfunnsnytte som forsvarer de betydelige naturinngrepene.

3. Store og raske vannstandsendringer i lokalmiljøet

Prosjektet vil også kunne få betydelige konsekvenser for mennesker som bor, arbeider og ferierer i området.

Hyppigere oppfylling og tømning av magasinene kan føre til langt større og raskere vannstandssvingninger i blant annet Røldalsvatnet og Holmavatnet. Slike endringer påvirker ikke bare landskapet, men også hvordan vann- og strandområdene kan brukes.

Når vannstanden trekkes raskt ned, kan store arealer med grus, sand og mudder bli liggende åpne. Dette kan gi et visuelt belastende landskap og redusere opplevelsen av områdene som rekreasjons- og friluftsområder. Hyppige vannstandsendringer kan også påvirke livet i og rundt vannene og dermed det lokale biologiske mangfoldet.

For lokalbefolkningen handler dette derfor ikke bare om tekniske endringer i et kraftmagasin. Det handler om hvordan nærmiljøet vil se ut og fungere i tiårene som kommer.

Etter vårt syn må konsekvensene av den planlagte driftsformen vurderes ut fra hvordan den faktisk vil oppleves og påvirke lokalsamfunnet, ikke bare ut fra gjennomsnittlige vannstander og tekniske beregninger.

4. Lokal motstand mot Hydro/Lyse-avtalen og forvaltningen av kraftressursene

Motstanden mot prosjektet må også ses i lys av den bredere konflikten om hvordan kraftressursene i Røldal skal forvaltes, og hvem som skal få del i verdiene som skapes.

I 2021 ble det godkjent en avtale som endret de langsiktige rettighetene knyttet til kraftverkene. Dette har skapt betydelig lokal debatt. Et sentralt tema har vært spørsmålet om hjemfall og hvilke verdier vertskommunene og staten kunne fått tilgang til gjennom en annen organisering av eierskapet og rettighetene.

For mange lokalt oppleves derfor pumpekraftprosjektet som del av en større problemstilling: Hvordan skal verdiene fra vannkraftressursene fordeles mellom kraftprodusenter, staten og lokalsamfunnene som stiller naturarealene til disposisjon?

Denne konflikten handler ikke bare om økonomi. Den handler også om tillit. Når lokalsamfunnet opplever at store økonomiske verdier kan hentes ut av området samtidig som innbyggerne må leve med naturinngrepene og ulempene, skapes det en forståelig motstand mot nye utbygginger.

Det bør derfor legges stor vekt på lokal medvirkning og på å sikre at vertskommunenes interesser og perspektiver blir reelt ivaretatt i den videre behandlingen.

5. Omfattende anleggsarbeid, naturinngrep og arealtap

Til slutt vil prosjektet medføre omfattende fysiske inngrep i fjell- og naturområdene.

Selv om eksisterende magasiner og deler av eksisterende kraftinfrastruktur kan benyttes, krever et stort pumpekraftprosjekt omfattende tunnelarbeider, sprengning, transport, anleggsveier og håndtering av store mengder sprengstein. Slike inngrep vil kunne sette tydelige spor i naturen både under anleggsperioden og etter at anlegget er ferdigstilt.

Anleggsperioden kan bli langvarig og innebære støy, støv, tungtransport og forstyrrelser for mennesker, dyr og friluftsliv. I tillegg kommer arealbeslag og etablering av deponier og annen nødvendig infrastruktur.

For grunneiere og hytteeiere kan prosjektet dessuten innebære usikkerhet knyttet til eiendomsinngrep og eventuell ekspropriasjon. Dette er inngrep som kan få betydning for både bruksverdien og opplevelsen av eiendommene over lang tid.

Det er derfor ikke tilstrekkelig å vurdere selve kraftproduksjonsanlegget isolert. Hele inngrepsbildet må tas med i vurderingen, inkludert tunneler, veier, massedeponier, riggområder, kraftlinjer og andre nødvendige tiltak.

Samlet vurdering

Vi mener at disse forholdene samlet gir grunn til betydelig skepsis til pumpekraftprosjektet i Røldal.

Prosjektet innebærer omfattende inngrep i et område med store natur- og friluftsverdier og med betydning for villrein. Samtidig vil driftsformen kunne føre til hyppige og raske vannstandsendringer, endrede isforhold og betydelige konsekvenser for landskap, biologisk mangfold og lokal bruk av vannmagasinene.

Den energimessige nytten må dessuten vurderes grundig opp mot at pumpekraft innebærer et netto energitap, og at prosjektets hovedfunksjon er lagring og fleksibilitet snarere enn produksjon av ny energi.

I tillegg kommer den lokale konflikten om eierskap, rettigheter og fordelingen av verdiene fra vannkraftressursene. Når lokalsamfunnet samtidig skal bære en stor del av natur- og miljøkostnadene, er det avgjørende at både lokale interesser og langsiktige samfunnshensyn blir tillagt stor vekt.

På denne bakgrunn ber vi om at prosjektet vurderes med særlig strenge krav til dokumentasjon av konsekvensene for villrein, naturmangfold, vannmiljø, friluftsliv, landskap og lokalsamfunn. Før det eventuelt gis tillatelse, må det dokumenteres at samfunnsnyttene er tilstrekkelig stor til å forsvare de omfattende og delvis irreversible naturinngrepene prosjektet vil medføre.

Vi mener at hensynet til natur, villrein og lokalsamfunnet må stå sentralt i den videre behandlingen av saken.